

Zadeva C-217/23

**Povzetek predloga za sprejetje predhodne odločbe v skladu s členom 98(1)
Poslovnika Sodišča**

Datum vložitve:

4. april 2023

Predložitevno sodišče:

Verwaltungsgerichtshof (Avstrija)

Datum predložitvene odločbe:

28. marec 2023

Vlagatelj revizije:

Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl

Nasprotna stranka:

A N

Predmet postopka v glavni stvari

Azilni postopek – Skupina z različno identiteto – Različen – Družina kot družbena skupina

Predmet in pravna podlaga predloga

Razlaga prava Unije, člen 267 PDEU

Vprašanja za predhodno odločanje

Ali je treba besedno zvezo „kadar ima skupina v zadevni državi različno identiteto, saj jo družba, ki jo obkroža, dojema kot različno“ iz člena 10(1)(d) Direktive 2011/95/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. decembra 2011 o standardih glede pogojev, ki jih morajo izpolnjevati državljani tretjih držav ali osebe brez državljanstva, da so upravičeni do mednarodne zaščite, glede enotnega statusa beguncev ali oseb, upravičenih do subsidiarne zaščite, in glede vsebine te zaščite (prenovitev) razlagati tako, da ima skupina v zadevni državi različno

identiteto le, če jo družba, ki jo obkroža, dojema kot različno, ali pa je treba obstoj „razločne identitete“ preverjati samostojno in ločeno od vprašanja, ali družba, ki jo obkroža, skupino dojema kot različno?

Če je treba na podlagi odgovora na prvo vprašanje obstoj „razločne identitete“ preverjati samostojno:

2. Na podlagi katerih meril je treba preverjati obstoj „razločne identitete“ v smislu člena 10(1)(d) Direktive 2011/95/EU?

Ne glede na odgovor na prvo in drugo vprašanje:

3. Ali je treba vprašanje, ali skupino „družba, ki jo obkroža“, dojema kot različno v smislu člena 10(1)(d) Direktive 2011/95/EU, presoјati z vidika subjekta preganjanja ali družbe kot celote ali bistvenega dela družbe neke države ali posameznega dela te države?

4. Na podlagi katerih meril se presoja, ali se skupino dojema kot „različno“ v smislu člena 10(1)(d) Direktive 2011/95/EU?

Navedene določbe prava Unije

Direktiva 2011/95/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. decembra 2011 o standardih glede pogojev, ki jih morajo izpolnjevati državljani tretjih držav ali osebe brez državljanstva, da so upravičeni do mednarodne zaščite, glede enotnega statusa beguncev ali oseb, upravičenih do subsidiarne zaščite, in glede vsebine te zaščite (prenovitev)

Navedene nacionalne določbe

Asylgesetz 2005 (zakon o azilu iz leta 2005, v nadaljevanju: AsylG)

Kratka predstavitev dejanskega stanja in postopka

- 1 A N, nasprotna stranka, je afganistanski državljan, ki je 4. novembra 2015 v Avstriji na podlagi zakona o azilu iz leta 2005 vložil prošnjo za mednarodno zaščito.
- 2 To prošnjo je utemeljil s tem, da se ga v Afganistanu preganja na način, ki je na podlagi azilne zakonodaje upošteven, ker mu očetovi bratranci grozijo s krvnim maščevanjem. Razlog za krvno maščevanje naj bi bil, da so bili oče in njegovi bratranci v sporu zaradi zemljišča. Med tem sporom naj bi bila že ubita oče in eden od bratov nasprotne stranke.
- 3 Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl (zvezni urad za priseljevanje in azil, Avstrija) je z odločbo z dne 21. junija 2017 to prošnjo zavrnil in zoper nasprotno

stranko izdal odločbo o vrnitvi. Zavzel je stališče, da je zgodba nasprotne stranke o pobegu neresnična in izmišljena ter da je nasprotna stranka prišla v Avstrijo le zato, ker si je želela boljši ekonomski in socialni položaj.

- 4 Nasprotna stranka je zoper to odločbo vložila pritožbo pri Bundesverwaltungsgericht (zvezno upravno sodišče, Avstrija).
- 5 Bundesverwaltungsgericht (zvezno upravno sodišče) je pritožbi ugodilo, vendar je Verwaltungsgerichtshof (vrhovno upravno sodišče, Avstrija) njegovo sodbo razveljavilo. Razveljavilo je tudi drugo sodbo Bundesverwaltungsgericht (zvezno upravno sodišče). Bundesverwaltungsgericht (zvezno upravno sodišče) je s sodbo z dne 26. julija 2022 ponovno ugodilo pritožbi, nasprotni stranki priznalo status upravičenca do azila in ugotovilo, da je s tem po zakonu upravičena do statusa begunca.
- 6 Ugotovilo je, da je nasprotna stranka afganistanski državljan, da je pripadnik etnične skupine Paštunov, da je po veri muslimanski sunit in da izvira iz province Laghman. Njegov oče naj bi od svojih bratrancev kupil kmetijsko zemljišče, vendar naj bi ti pozneje trdili, da je šlo le za najem. Oče naj ne bi hotel vrniti zemljišča in naj bi se za rešitev spora obrnil na vaške starešine. Bratanci naj bi tudi pred vaškimi starešinami trdili, da so zemljišče dali le v najem, in naj bi grozili očetu. Naslednji dan naj bi se na navedenem zemljišču streljalo na nasprotno stranko ter njegovega očeta in brata. Nasprotna stranka naj bi ušla in zbežala k stricu. Ta naj bi jo s preostalo družino spravil v Kabul, nato pa z vaškimi starešinami organiziral pogreb njenega očeta in brata. Pozneje naj bi bila družinska hiša nasprotne stranke požgana, nasprotna stranka in njena družina pa naj bi izvedeli, da nasprotno stranko iščejo. Zaradi tega naj bi stric organiziral pobeg nasprotne stranke, njeno družino pa sprejel k sebi. Vendar naj bi pozneje stric in družina prav tako pobegnili v Pakistan.
- 7 Nasprotna stranka naj bi bila v izvorni državi torej vpletena v krvno maščevanje, tako da naj bi zanjo, če bi se vrnila v svojo vas, obstajala nevarnost, da jo bodo očetovi bratanci napadli ali celo ubili. Če bi se nasprotna stranka nastanila v drugih mestih, naj taki napadi sicer ne bi bili verjetni, vendar naj se zaradi položaja v Afganistanu tam ne bi več mogla naseliti in živeti brez hudih težav.
- 8 Bundesverwaltungsgericht (zvezno upravno sodišče) je v pravni presoji navedlo, da je preganjanje, ki temelji na enem od razlogov, navedenih v Ženevski konvenciji, in ki ga izvaja posameznik ali skupine posameznikov, na podlagi azilne zakonodaje upošteveno, če država ne želi ali ne more preprečiti teh dejanj preganjanja. Krvno maščevanje naj bi bilo v azilnem postopku upošteveno, saj naj bi oseba pripadala družbeni skupini „članov širše družine, ki jim grozi krvno maščevanje“, če se mora dejanj maščevanja bati zgolj zaradi družinske vezi z neposredno prizadeto osebo. Nasprotno stranko naj bi se preganjalo le zaradi sorodstvenega razmerja z očetom in naj ne bi mogla računati s tem, da jo bodo afganistanski organi zaščitili. Zato naj bi zanjo v izvorni regiji obstajala nevarnost,

da bo preganjana iz razlogov, ki so upoštevni pri odločanju o priznanju azila, možnosti za pobeg znotraj Afganistana pa naj ne bi imela.

- 9 Zvezni urad za priseljevanje in azil je zoper to sodbo vložil revizijo pri Verwaltungsgerichtshof (vrhovno upravno sodišče).

Bistvene trditve strank postopka v glavni stvari

- 10 Zvezni urad za priseljevanje in azil trdi, da je Bundesverwaltungsgericht (zvezno upravno sodišče) vpletenost nasprotne stranke v krvno maščevanje subsumiralo pod razlog „pripadnost družbeni skupini družina“ iz Ženevske konvencije, za kar pa morajo biti na podlagi sodne prakse Sodišča Evropske unije (sodba z dne 4. oktobra 2018, C-652/16, točka 10) izpolnjeni določeni pogoji. Prvič, članom skupine naj bi morala biti skupna „prirojena lastnost“ ali „skupno poreklo, ki je nespremenljivo“, ali značilnost ali prepričanje, „ki je tako temeljnega pomena za identiteto, da se osebe ne sme prisiliti, naj se mu odreče“. Drugič, ta skupina naj bi morala imeti v zadevni državi „razločno identiteto, saj jo družba, ki jo obkroža, dojema kot različno“.
- 11 Sodišče naj ne bi pojasnilo, ali je družina (ali njeni deli) družbena skupina, če ni ugotovitev v zvezi s tem, da družba, ki jo obkroža, družino (ali njene dele) dojema kot različno.
- 12 Zvezni urad za priseljevanje in azil tudi opozarja, da najvišja nemška oziroma avstrijska sodišča različno razlagajo upoštevno določbo Direktive 2011/95/EU (člen 10(1)(d)).
- 13 Nasprotna stranka v odgovoru na revizijo trdi, da je predložitveno sodišče v svoji dosednji sodni praksi družino priznavalo kot družbeno skupino v smislu Ženevske konvencije. Iz obrazložitve izpodbijane sodbe naj bi izhajalo, da je v skladu s pašunsko tradicijo krvnega maščevanja, da ga na primer povzroči nerešeni spor v zvezi z zemljišči. Pri tem naj bi bila osrednjega pomena pravica do maščevanja in pričakovanje maščevanja, zaradi česar naj bi očetovi bratraci pričakovali tudi maščevanje nasprotne stranke. Krvno maščevanje naj bi se lahko odložilo tudi za desetletja.
- 14 Nasprotna stranka meni, da gre za preganjanje zaradi pripadnosti določeni družbeni skupini, saj naj bi jo očetovi bratraci, ki jo preganjajo, dojemali kot del druge skupine, ki je vpletena v krvno maščevanje.

Kratka predstavitev obrazložitve predloga

- 15 Zvezni urad za priseljevanje in azil v reviziji ni izpodbijal ugotovitev Bundesverwaltungsgericht (zvezno upravno sodišče), tako da mora predložitveno sodišče šteti, da za nasprotno stranko z dovolj konkretno verjetnostjo obstaja nevarnost, da bo izpostavljena fizičnemu nasilju in morda celo ubita. Ta dejanja je

treba v smislu člena 9(1) v povezavi s členom 9(2)(a) Direktive 2011/95/EU opredeliti kot preganjanje, ki ga izvajajo nedržavni subjekti. Nasprotna stranka ne more pričakovati zaščite od države.

- 16 Za presojo, ali je treba nasprotni stranki priznati status upravičenca do azila, je odločilno, ali obstaja povezava med razlogi iz člena 10 Direktive in dejanji, ki so v členu 9(1) opredeljena kot preganjanje, ali neobstojem zaščite pred takimi dejanji. Bundesverwaltungsgericht (zvezno upravno sodišče) vidi to povezavo v tem, da so bratrance očeta nasprotne stranke nasprotno stranko hoteli ubiti le zato, ker je pripadala družini (pokojnega) očeta, saj naj nasprotna stranka ne bi bila neposredno vpletena v spor zaradi zemljišča.
- 17 Bundesverwaltungsgericht (zvezno upravno sodišče) v obravnavanem primeru šteje, da gre za preganjanje zaradi pripadnosti določeni družbeni skupini, in sicer družini, vsekakor članom družine, ki se jim krvno maščuje. V reviziji se ne prereka tega, da je družina lahko družbena skupina ali da ima skupno poreklo, ki je nespremenljivo. Vendar je sporno, ali družina (ali njen prizadeti del) v smislu člena 10(1)(d) Direktive 2011/95/EU šteje za skupino, ki ima v zadevni državi razločno identiteto, saj jo družba, ki jo obkroža, dojema kot različno. V obravnavani zadevi bi bilo mogoče nasprotni stranki status begunca priznati le v tem primeru.
- 18 Zvezni urad za priseljevanje in azil v reviziji trdi, da je k rešitvi vprašanja, ali gre za preganjanje zaradi pripadnosti družbeni skupini, mogoče pristopiti na več načinov.
- 19 Predložitveno sodišče meni, da je treba za presojo, ali je člane, ki jim grozi krvno maščevanje, mogoče šteti za družbeno skupino, pojasniti več vprašanj. Najprej se postavlja vprašanje, kdaj je mogoče govoriti o tem, da ima skupina v zadevni državi razločno identiteto in je zato družbena skupina v smislu člena 10(1)(d) navedene direktive. Poleg tega je treba pojasniti, na podlagi katerih vidikov se določi „družba, ki obkroža“ skupino in kdaj ta družba skupino dojema kot „različno“.

Prvo in drugo vprašanje

- 20 Predložitveno sodišče ugotavlja, da je z besedilom člena 10(1)(d) Direktive 2011/95/EU izraženo vzročno razmerje, kar bi pomenilo, da je obstoj razločne identitete skupine odvisen od tega, ali jo družba, ki jo obkroža, dojema kot različno. To bi pomenilo, da bi bilo treba pri presoji, ali ima skupina „razločno identiteto“, preveriti samo, ali „jo družba, ki jo obkroža, dojema kot različno“. Preverjanje na podlagi drugih, ločenih meril pri taki razlagi ne bi bilo potrebno. V skladu s to razlago zgolj zaradi predstave o sebi in občutka pripadnosti članov neke skupine ne bi bilo mogoče sklepati o obstoju družbene skupine – odločilno bi bilo namreč dojetje „družbe, ki obkroža“ to skupino, ki bi jo morala šteti za različno. Zdi se, da se je ta pristop zagovarjalo v „Smernicah za opredelitev

pripadnosti določeni družbeni skupini“ (takratnega) Evropskega azilnega podpornega urada (EASO).

- 21 Če bi bilo treba obstoj takega vzročnega razmerja (vsaj delno) zanikati in posebej preveriti obstoj „razločne identitete“, se postavlja drugo vprašanje, na podlagi katerih meril bi bilo treba opraviti tako preverjanje. Zakonodajalec Unije namreč ni opredelil tega pojma. Prav tako ni jasno, kako se izraža „razločnost“ „razločne identitete“.

Tretje vprašanje

- 22 Ni jasno, s katerega vidika je zakonodajalec Unije hotel, da se presoja besedna zveza, da skupino „družba, ki jo obkroža“, dojemata kot različno.
- 23 Možno bi bilo stališče, da je mišljena družba (kot celota ali njen bistveni del) v zadevni državi ali na območju, na katerem prebiva zadevna oseba. V takem primeru bi družba, ki jo obkroža, družino ravno zaradi lastnosti njenih članov, da sestavljajo družino, praviloma verjetno kot različno dojemala samo, če bi njen način družinskega življenja močno odstopal od siceršnjega običajnega družinskega življenja.
- 24 Poleg tega bi družba, ki jo obkroža, verjetno morala vedeti, da zadevna skupina obstaja. Če družba, ki jo obkroža, ne bi vedela, da skupina obstaja, take skupine že iz tega razloga ne bi mogla dojemati kot različne.
- 25 Zdi se, da se je ta pristop zagovarjalo v navedenih smernicah EASO, saj je v njih navedeno, da so za preverjanje obstoja določene družbene skupine v neki državi potrebne ustrezne in aktualne informacije o izvorni državi. Prav tako naj bi bilo treba preučiti način delovanja družbe in njeno različno ravnanje s skupinami, saj naj bi bila družbena skupina povezana z družbo, ki jo obkroža.
- 26 V skladu s tem pristopom bi bilo treba v obravnavanem primeru obstoj družbene skupine verjetno zanikati. V takem primeru namreč verjetno za krvno maščevanje vedo samo subjekti preganjanja in preganjana družina, ne pa družba kot celota ali njen bistveni del. Če pa se šteje, da za opredelitev kot družbena skupina zadostuje vidik subjekta preganjanja, bi bilo treba v smislu člena 10(1)(d) Direktive 2011/95/EU za družbo, ki obkroža skupino, šteti subjekt preganjanja in bi bila razmejitev prepuščena njemu. V skladu s tem pristopom bi bila družina očeta nasprotne stranke v obravnavanem primeru družbena skupina, ker jo subjekt preganjanja (očetovi bratranci) dojemata kot družbeno skupino.

Četrto vprašanje

- 27 Težavna se zdi tudi presoja, ali skupino družba, ki jo obkroža, dojemata „kot različno“.
- 28 Pojem „različen“ se zdi tako odprt, da bi lahko do take opredelitve privedla vsaka poljubno izbrana značilnost. Poleg tega se zdi, da ima ta pojem negativno

konotacijo. Zato bi bilo možno, da pojem „različnost“ pomeni razvrednotenje te skupine v razmerju do družbe, ki jo obkroža. V navedenih smernicah EASO je v tem kontekstu govora o „stigmatizaciji“ skupine, pri čemer pa je v smernicah na drugem mestu navedeno, da pojma „različen“ ni treba razumeti le kot nekaj nujno negativnega.

- 29 Možno pa je tudi, da je mišljeno „biti drugačen“ in gre samo za jezikovno težavo – pojem „different“, ki je uporabljen v angleščini, po mnenju predložitvenega sodišča namreč nima negativne konotacije.
- 30 Če bi bilo bistveno, ali skupino kot „različno“ dojema večje število ljudi, bi bilo lahko odločilno, da večje število ljudi skupino dojema kot različno le zaradi določene značilnosti ali več določenih značilnosti. V tem primeru druge značilnosti, ki bi jih kot različne opredelile le posamezne druge osebe, ne bi bile pomembne. Pri tem pristopu vidik subjekta preganjanja ne bi bil odločilen za opredelitev kot družbena skupina.
- 31 Ravno v obravnavanem primeru se postavlja vprašanje, ali bi družino, ki je vpletena v krvno maščevanje, družba, ki jo obkroža, če bi bilo s tem mišljeno večje število ljudi, dojemala kot različno. Ne glede na to, da – kot je bilo navedeno zgoraj – taka družba, ki (na široko) obkroža skupino, praviloma sploh ne izve za odločilno značilnost, je nasprotna stranka v odgovoru na revizijo sama opozorila, da se spor, kakršen je tudi obravnavani, v skladu s tradicijo kodeksa življenja „paštunvali“, ki velja v izvorni regiji, razreši s krvnim maščevanjem. Zato ne bi bilo mogoče takoj ugotoviti, zakaj naj bi družino, ki je vpletena v krvno maščevanje, družba, ki jo obkroža, ki prav tako živi v skladu s to tradicijo, dojemala kot različno.
- 32 Če pa bi se izkazalo, da je odločilen vidik subjekta preganjanja, bi lahko za pripadnost neki družbeni skupini zadostovalo, da družino, s katero obstaja krvno maščevanje, kot različno opredeli subjekt preganjanja.
- 33 To za obravnavani primer pomeni, da je bil nasprotni stranki – če je odločilna presoja z vidika subjekta preganjanja – upravičeno priznan status upravičenca do azila. V nasprotnem primeru pa Bundesverwaltungsgericht (zvezno upravno sodišče) nasprotni stranki ne bi smelo priznati tega statusa, ker ne bi bilo povezave s katerim od razlogov, ki so upoštevni za priznanje statusa begunca. V tem primeru bi moralo v naslednji fazi preveriti, ali bi bilo treba nasprotni stranki priznati subsidiarno zaščito.